

ILUSTRIRANI SLOVENEČ

• T E D E N S K A • P R I L O G A • S L O V E N S K A •

Leto VI

9. februarja 1930

Štev. 6

Lepote naše slovenske zemlje: Od Idrije pri Bači proti Sv. Luciji

Prince Pavle v Rimu. Kakor smo že poročali v našem listu, je zastopal pri poroki italijanskega prestolonaslednika v Rimu naš dvor prince Pavle, ki je bil sprejet na italijanskem dvoru z vso pozornostjo. Slika nam kaže princa (X) v spremstvu našega poslanika na italijanskem dvoru, Milana Rakića (XX), ob priliki odhoda z groba italijanskega neznanega vojaka v Rimu, kamor je položil prince venec.

Spodaj:

K poklonstveni deputaciji hrvaških kmetov v Belgradu: Brat (v sredi) in posinovljenec (na levi) pokojnega Štefana Radića, ki sta vodila deputacijo v Belgrad.

Leposava Petković, predsednica Narodne ženske zveze, pozdravlja v imenu belgrajskega ženstva prihod hrvaških kmetov v Belgrad.

Na desni: Visoke jugoslovanske osebnosti v Rimu. V spremstvu princa Pavla je potovalo v Rim več najvišjih jugoslovanskih osebnosti, ki so se sestale tam seveda tudi z našo rimsko kolonijo. Slika nam kaže od leve na desno svetnika pri našem vatikanskem poslanstvu prof. Moskatela (1), našega ministra dvora B. Jevtića (2), našega poslanika pri Vatikanu J. Simića (3), rektorja zavoda sv. Jeronima Madžerca (4), poslanika pri Kvirinalu M. Rakića (5), generala M. Nedića (6).

Spodaj: Ivan Vernik, eden izmed najbolj navdušenih slov. filatelistov, ki je dal tudi iniciativo za naš »Filatelistični kotiček«, a je že po ureditvi prvih dveh serij, 12. januarja, nenadoma preminul. Pokojnik se je v mladih letih intenzivno udeleževal ljubljanskega društvenega življenja, zadnja leta je pa posvečal predvsem filateliji.

Pogled na slovesno otvoritev hangarja mariborskega aero-kluba, ki se je vršila 19. januarja. Maribor ima kot važna prehodna točka iz srednje in severne Evrope na Balkan gotovo izredno ugodne pogoje za razvoj aeronavtičke. To Mariborčani tudi vedo, zato so organizirali pilotsko šolo, pripravljajo graditev velikega aerodroma, hangar so pa že postavili. Zanimanje za letalstvo je med vsem mariborskim prebivalstvom izredno živahno.

Spodaj: Pevci na verskih gramofonskih ploščah našega ameriškega misijonarja p. Odila Hajnska v Chicagi, o katerih je poročal v »Slovencu« nedavno g. N. Kuret. Spredaj sedita (od leve na desno) gdčna Justina Kosmač in Edv. Šinkovec, zadaj pa stoje gg. Lojze Skala, p. Odilo Hajnske, prof. Iv. Račič in Iv. Benigar.

Letošnja zima: Pogled v kopališče na Hvaru (Dalmacija) dne 27. decembra 1929.

Na levi: Peter in špelca Florjančič, ki sta sodelovala lani pri izdelovanju prvega slov. tonfilma, kateri je dosegel v Parizu lep uspeh.

Spodaj: Prizor iz Schillerjevega Don Carlosa v našem narodnem gledališču.

Nova železniška proga Rogatec-Krapina

Nova proga Rogatec—Krapina je prav za prav samo podaljšek proge Rogatec—Grobello, kajti leta 1903. so izdelali progo prav do takratne meje med Avstrijo in Madžarsko do Sotle pod hribom Sv. Roka. Ostal je samo kakih 15 km dolg kos od Sv. Roka do Krapine, ki ga pa Madžari niso hoteli zgraditi, češči je bil ta del proge že izmerjen, trasiran in proračun gotov. Aprila 1926 so pričeli Jugoslovani ponovno meriti in trasirati progo od Rogatca do Krapine; dela je vodila sekcija v Rogatcu. Z delom so pričeli šele leta 1927.; 24. avgusta so zasadili delavci firme »Progres« iz Sarajeva prve lopate v Dobrovcu.

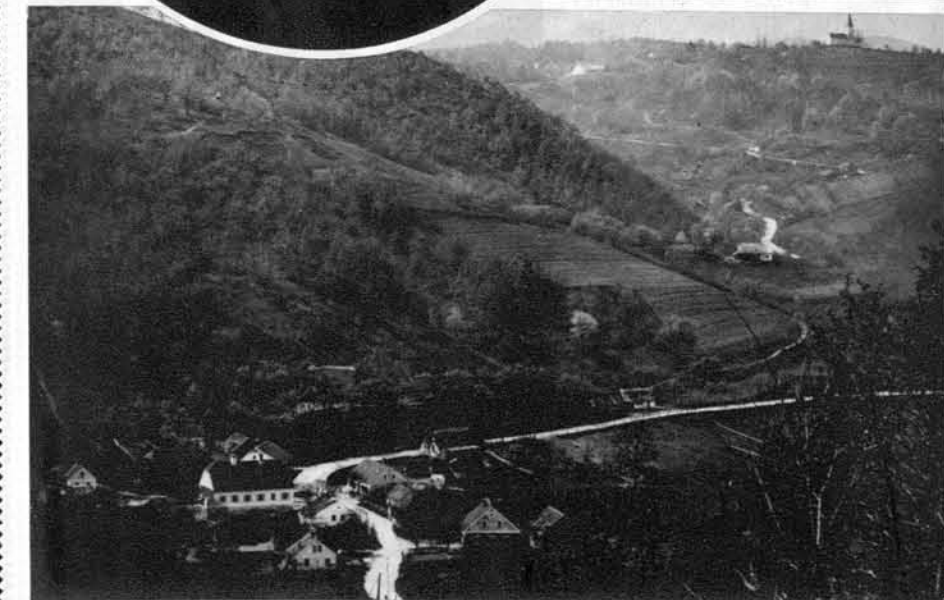
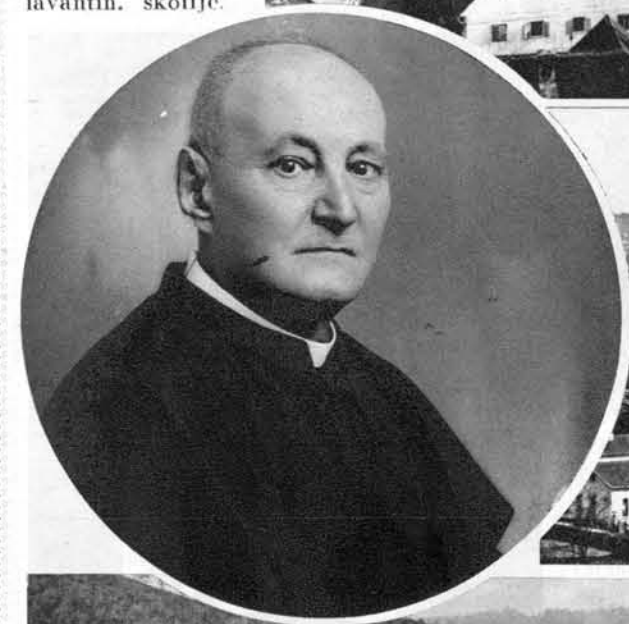
Izhodišče nove proge je Rogatec. Majhen trg brez pomembne industrije, važen kot križišče mnogih cest (Rogatec—Pregrada—Krapinske toplice—Zagreb, Rogatec—Žetale—Ptuj, Rogatec—Rogaška Slatina—Celje ali Maribor, Rogatec—Dobrovec—Krapina, Rogatec—Majšperk—Ptuj). Od rogaške postaje pelje železnica v severnovzhodni smeri. Na levi je Trška gorica z lepimi vinogradi, na desni Brd z delavskimi hišami, velika steklarina Straža. Nad njo je znamenita hrvaška romarska cerkev Marija Taborska. Proga teče ob Sotli, dolina se kmalu zoži. V soteski smo. Na obeh straneh strmi hribi, šume, kamenolomi: Kamenjek. Tiho ob progi šumi potoček Sotla, ob potoku ciganski šotori. Kmalu se svet odpre. Pred nami je nakladališče premoga v Klenovcu; premogokop je last steklarne. V ozadju je stara cerkva sv. Vida. Ovinek. V dolini ob progi je nekaj polja, po hribih pa same šume. Prve vasi od Rogatca: Vidina na desni, Strmec na levem bregu Sotle — ostri ovinki. Dolino stiskajo hribi z obeh strani. Gozdovi, redko posejane ubožne koče tu in tam. Postajališče Dobrovec. Na nakladališču bukova drva, hlodi in brusni kamni. Kamor pogledaš, povsod brusni kamni, ropot strojev, cvilenje vrtajočih svedrov, klepanje kamenarskih kladiv: Prva jugoslovanska izdelovalnica brusov Plevčak & drug ima tu svoje središče. Visoko v hribih opaziš kamenolome — edine te vrste v Jugoslaviji; od njih vodi poljska železnica do nakladališča. Pa naprej! Preko Glazutarskega potoka še malo naprej: že zopet most, kilometrski kamen: tu so pričeli graditi novo progo. Pred nami hrib, Cerkev, šola, župnišče, Sv. Rok ob Sotli. V velikem loku obide železnica hrib, na ravni prvi postaja: Sv. Rok-Lupinjak. Lepo, enonadstropno poslopje, skladišče. Blizu postaje ob okrajni cesti vas Črešnjevce, nasproti postaje dolg hrbet: hrib Lupinjak z gradičem istega imena. Ob Sotli, na pobočju hriba opaziš nasipe sivkastomodre zemlje: premogovniki. Zdaj so zapuščeni in tihi; govore pa, da se zanima zanje neka angleška družba. Ta družba namerava postaviti steklarino. Konec bo idile ob gornji Sotli. — Pa naprej! Proga gre preko okrajne ceste, vije se po pobočju hriba Sv. Roka, dviguje se do 18°/00. Mostič, na levi ogromen kamenolom, ki je dal gramoza za nasipavanje nove proge; sedaj je last trdke »Titan« iz Zagreba, ki namerava tu urediti moderen obrat. Zopet smo na betonskem mostu; spodaj šumlja Sotla; ovinek, čuvajnica, vhod v predor, ki je dolg 450 m. Samo 450 m, toda pomisli: sama ilovica, blato, voda, plazovit teren in vendar je danes gotov, trden tunel. Na drugi strani ogromen nasip. Proga stalno pada. Gmajnica. Postajališče. Kratka soteska. Kamenolomi — sam apnenec. Most. In naprej proti Gjurmancu. Ovinek pod Krapinsko goro (Ravnico). Proga gre preko ceste. Na postaji smo. Gjurmanec. Naprej! Most, gore stisnejo dolino. Cesta, potok, železnica — komaj, da imajo prostora. Proga je tu vsekana v pobočje hriba, izpeljana je skozi hrib. Pri žutnici pride na svetlo. Pod goro Stralinščico vodi železna cesta proti Krapini. Proga zavije ob desnem bregu Krapinščice. Na levi hiše mesta Krapine. Postaja. Od tu se pa že lahko pešje z železnico do Zaboka, odtod pa z vlakom iz Varaždina preko Zapršiča v Zagreb. Z. Sotošek.

Pogled na Rogatec, izhodišče nove proge. (Foto »Pelikan«, Celje.)

Na desni: Rogatec, Glavni trg.

Spodaj: Konz. sv. Fr. Šalamon, nadžupnik in dekan v Rogatcu že od l. 1898., ki je tudi starosta dekanov lavantinske škofije.

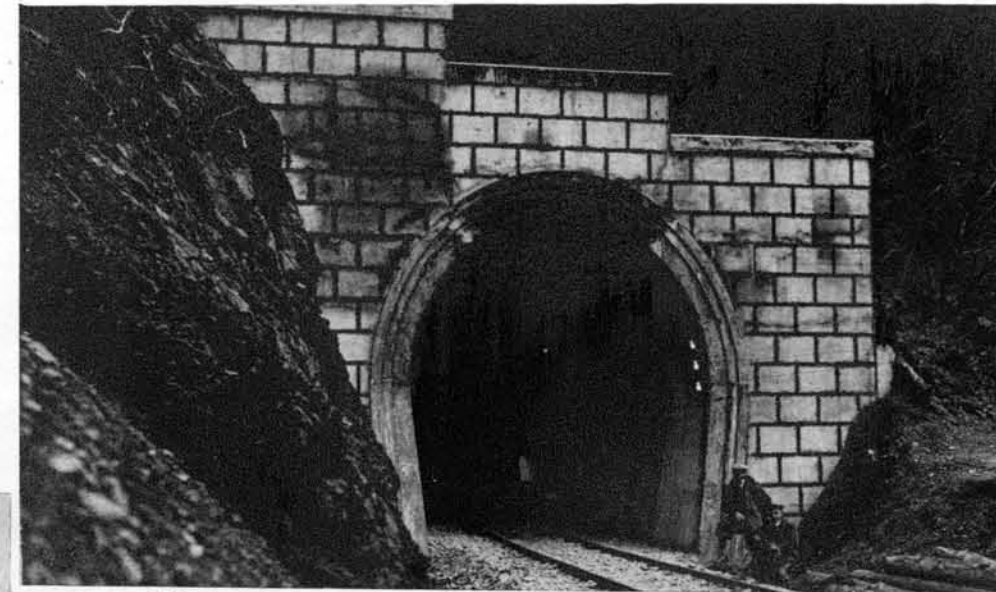
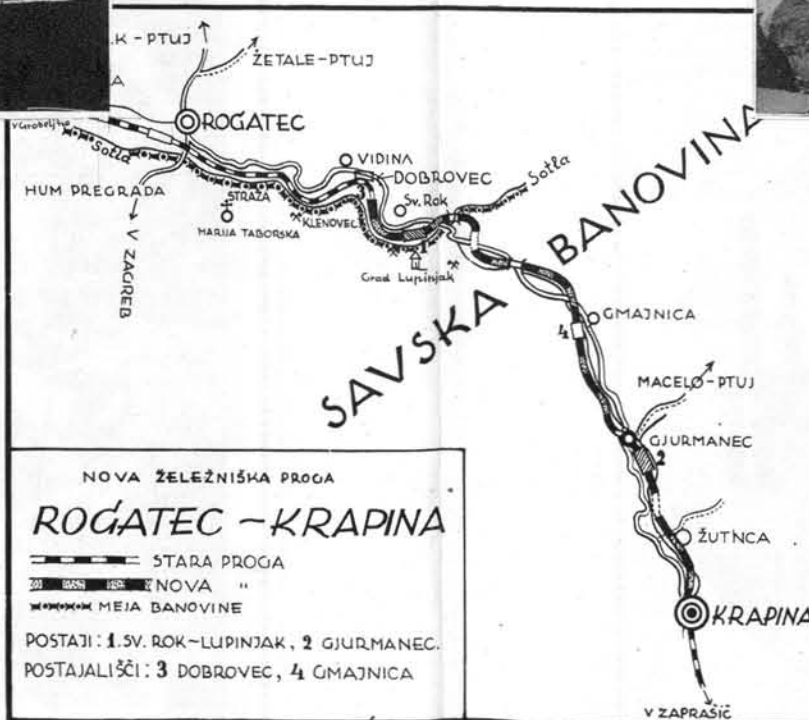

Straža pri Rogatcu, z veliko steklarino.

Na levi:

Brod pri Rogatcu, znatna delavska kolonija.

Na desni: Zemljevid ozemlja, po katerem teče nova železnica.

Predor pri žutnici pri Krapini; poleg tega ima nova proga še en predor.

Na levi: Nakladanje velikih brusnih kamenov na postaji Dobrovec; velik del tamošnjega prebivalstva živi od te industrije.

Pogled v kamenolome za brusilne kamne trdke Plevčak v Dobrovcu.

Zgoraj na desni v krogu: E. Bauman, industrijalec in načelnik okrajn. cestnega odbora v Dobrovcu, ki si je stekel mnogo zaslug za gradnjo nove železnice.

Na desni: Pogled na Gajev trg v Krapini.

Teheran

glavno mesto Perzije

Pred vojno je vse kazalo, da postanejo različne muslimanske države vzhodne Azije in severozapadne Afrike zaradi njih vsestranske zaostalosti in notranje gnilobe že v prav doglednem času plen raznih evropskih velesil. Te so se pulile že za turško dediščino, Rusija in Anglija sta prežali na Perzijo, da si jo razdelita, Egipt je postal navadna angleška kolonija itd. Toda svetovna vojna je očividno vzbudila muslimane po stoletnem mrtvilu k novemu življenju. Turčijo z največjo naglico in uspešnostjo reorganizira Kemal paša, Egipt si je priboril že obširno svobodo in tudi v daljni Perziji se vrši slično prerodenje, kakor v Turčiji, le da ne vzbuja tolike pozornosti v Evropi, kakor bližnja Turčija. Tam je l. 1920./1. rešil preprost kozški častnik Reza Kan s svojimi kozaki državo pred popolnim propadom. Osvojil je prestolnico, se povzpел hitro od časti do časti in postal kmalu absolutni gospodar Perzije. L. 1924. je odstavil celo staro dinastijo, izklical republiko, toda že naslednje leto je bil proglašen za novega vladarja (šaha). Pod njegovo vlado napreduje Perzija jako hitro in se modernizira na vsej črti. Posebno lepo se vidi to v prestolnici Teheranu, ki je kulturno, gospodarsko in politično središče države. Šteje 210.000 prebivalcev, med katerimi je komaj 6000 Evropecev. — Poleti se izseli gospoda zaradi velike vročine na obale Kaspijskega morja.

Topoški trg v Teheranu z modernimi palačami in nasadi; zadaj na desni palača, v kateri so nameščena perzijska ministrstva.

Na levi: Haremska palača nekdanjega perzijskega šaha (kralja) v Teheranu.

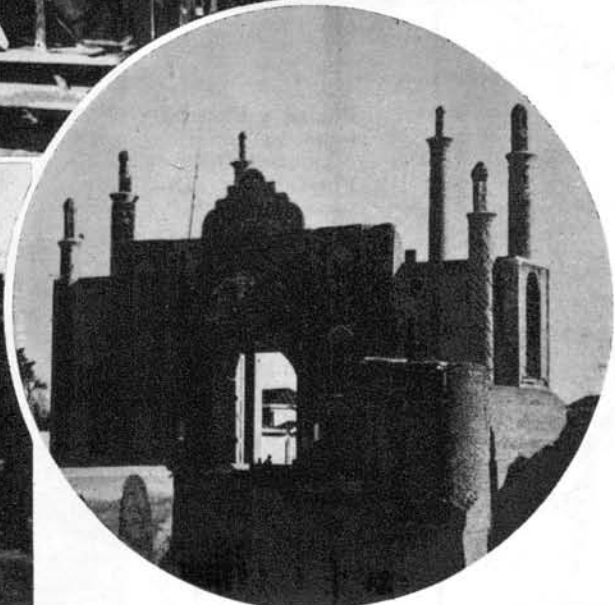
Spodaj:

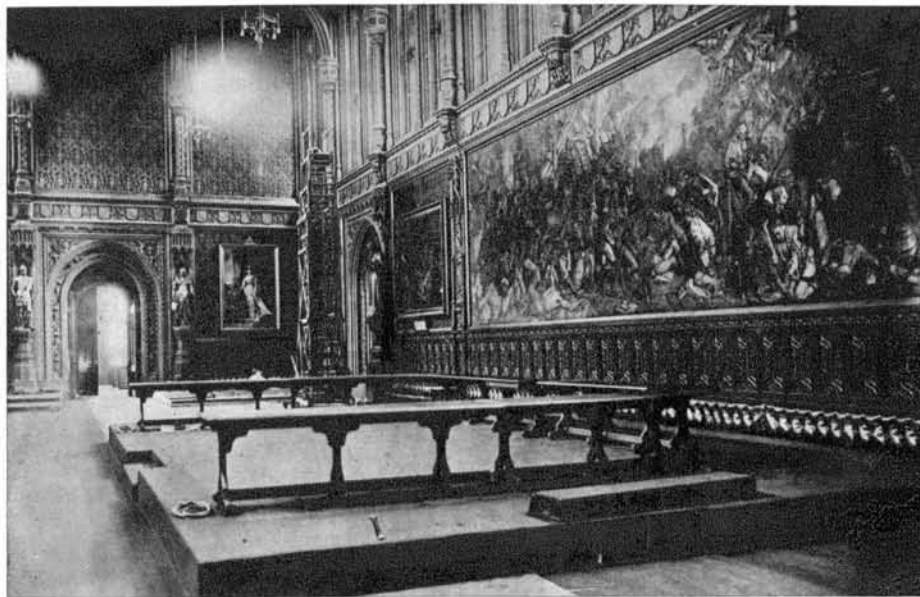
Pogled na oddelek perzijskega vojaštva, ki se vrača z vaj v Teheran. Kakor vso ostalo Perzijo, tako je sedanji šah popolnoma reorganiziral tudi svojo armado ter ji dal docela evropski značaj.

Na levi: Konjska cestna železnica v perzijski prestolnici. V vozu je oddelek za ženske ločen od oddelka za moške. Kakor je razvidno iz prve slike zgoraj, je pa v Teheranu jako razvit že tudi avtobusni promet.

Spodaj: Kemranska vrata, sijajno delo staroperzijske stavbene umetnosti.

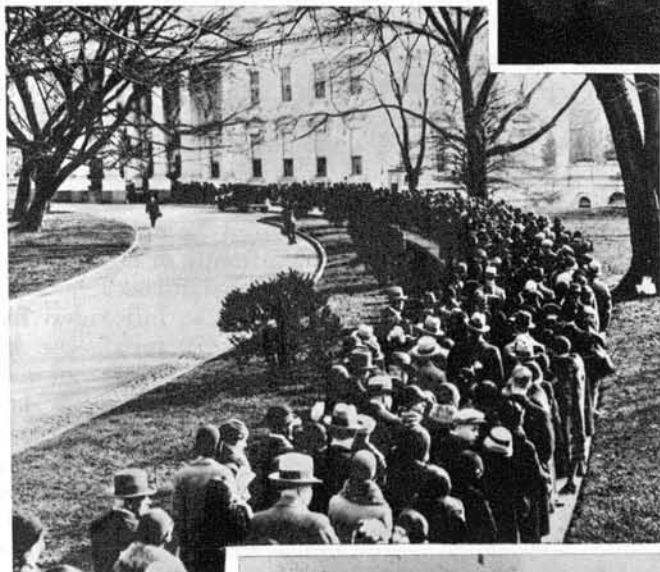

Pogled v kraljevo galerijo angleške lordske zbornice, kjer se vrše plenarne seje za pomorsko razorožitev.

Na desni:

Slovesna otvoritev konference za pomorsko razorožitev v Londonu, dne 21. januarja. Angleški kralj Jurij odvarja to zgodovinsko konferenco. Pred njim je mikrofona, ki govora sprejema, da ga raznašajo radiooddajne postaje po vsem svetu. Na levo in desno od kralja stojata vodilne osebnosti konference.

Na levi: Ubogi predsednik. Po starem običaju sprejme ameriški predsednik za novo leto vsakega državljana, ki mu pride voščit novo leto. Letos je stiskal roke pet in pol ure silnim množicam, ki so hitele v Belo hišo.

Spodaj: Španska kraljeva garda odhaja po izmenjavi straž pred madridskim dvorom v svoje vojašnice.

Spodaj: Ingeborg Grienberger, novoizvoljena najlepša Avstrijka.

Konferenca za pomorsko razorožitev v Londonu. Blazno tekmovalje vesil v oboroževanju, ki požira težke milijarde trdo zasluženega denarja, mora na eni strani države ovirati pri investicijah za pametnejše stvari, na drugi strani pa izzvati novo svetovno vojno. Vse to je dalo angleškemu premierju Mac Donaldu povod, da se je z vso energijo lotil vprašanja pomorske razorožitve vesil, oziroma vsaj čim večje omejitve nadaljnega oboroževanja. V to svrha se je pričela v torek 21. januarja v Londonu konferenca vseh vesil, ki bo trajala najbrž kaka dva meseca. Ves svet zasleduje z največjo pozornostjo njen potek in ji želi čim največjega uspeha.

Verdier,

novi pariški nadškof, naslednik lanske jesen umrlega kardinala Duboisa. Verdier je prejel ob priliki zadnjega papeškega konzistorija kardinalski klobuk in postal s tem primas Francije.

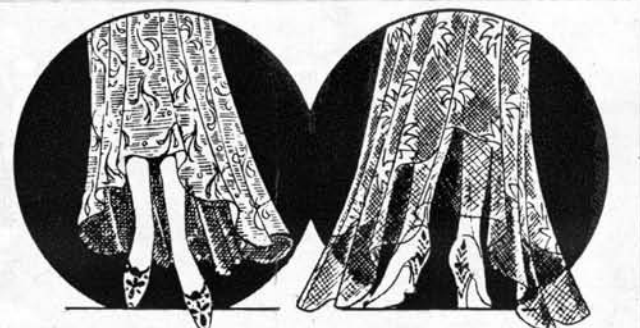
Modne novosti

Za popoldanske obiske se je treba prav za prav najskrbneje obleči. Dočim je preračunan učinek plesne obleke na razdaljo in podrobnosti ne prihajajo toliko v poštev, mora biti popoldanska obleka v vsakem pogledu tako skrbno izbrana in izdelana, da more zdržati tudi strogo kritiko iz neposredne bližine. A ne samo obleka, marveč tudi vsa ostala oprema: klobuk, čevlji, rokavice, torbica morajo odgovarjati dnevnemu ukusu in se zlivati z obleko v skladno celoto. Naša slika kaže nekaj najnovejših vzorcev.

Prvi vzorec predstavlja popoldansko obleko iz temnega blaga, ki jo poživlja za vratom in na rokavih učinkovit aranžma iz svetle georgette ali kreppsantina; obleka sama je iz satina ali marrocaina.

Za drugi vzorec se prilega georgette; krilo je sestavljeno iz prosto padajočih delov, pas širok s pentljo. — Predzadnji vzorec kaže baržunasto obleko, okrašeno za vratom in na rokavih z bi-

sernim našivom. — Zadnji vzorec je obleka iz čipkastega blaga: enostaven kroj brez nakita. — Klobuk gladek, brez krajevcev spredaj, ki se tesno oprijema glave in čez ušesa in preko tilnika. Za čevlje eksotično usnje, pa tudi baržun. — Elegantne novosti so tudi v rokavicah, torbicah in plesnih čevljih.

A. Derental:

2

Singapurska krasotica

Povest

Pokazal je na voziček. Kate je pokorno vstopila.

»Peljala se bova v restavracijo, kaj ne? To je izvrstno! Mama ne ve, da imam prost večer, pa nočoj ne bo čakala.«

»Ne bova se peljala v nobeno restavracijo! Predvsem imam zdaj v žepu samo toliko denarja, da bi bilo premalo za katerokoli restavracijo. Razen tega pa moram napisati več nujnih pisem. Izrabiti hočem priliko.«

Videti je bilo, da je Kate popolnoma ogorčena.

»O, George! Kako sem neumna! Saj nisem niti pomislila, da ste morali zame izdati ves svoj denar, ko sva zadnjič skupaj večerjala! Če bi bila le vedela za to, ne bi bila oni večer nikoli popila toliko šampanjca! A nič ne de! Če nimate vi denarja, ga imam še jaz. Greva v restavracijo! Danes plačam jaz!«

»Ulica Almeika, številka 14!« je povedal Rahmanov namesto odgovora rikši njen naslov. »Hajdi!«

»A jaz nočem domov!« se je upirala Kate. »Z vami hočem! Jaz...«

A povelje »belega sahiba« je bilo za rikšo tehtnejše kakor vsi protesti »bele miss« — planil je naprej, se kakor vedno sključil med svojimi lahkimi, upognjenimi ojesi in zacepetal z golimi nogami.

»Pozdravite, prosim, mistres Page!« je zakričal Rahmanov za odhajajočim vozičkom.

Ostal je sam in počasi odtaval po ozkem, iz starinskih hrapavih kamenitih plošč zloženem hodniku.

To je bilo v napoltuzemski in napolevropski singapurski četrti. Še ljubitelji slikovitega vzhoda tu ne bi ničesar našli razen prastarega blata. A tudi blato je bilo navadno, na las isto kakor po drugih pristaniščih: v Mar-

seille-u, Cherbourghu ali Pireju. Enolične ulice so pravokotno sekale druga drugo kakor povsod. Zato pa ni množica, ki se je gnetla po teh ulicah, sličila nobeni drugi in posebno — oni v Evropi ne. Korakali so zastavni in resni severni Kitajci v sinjih jopah in črnih atlasnih krilih. V naglici so hiteli mimo napolgoti singalezijci: ženske s kratkimi kodrastimi lasmi in moški z žensko pričesko: v kito spletenimi in okoli tilnika ovitimi, kakor konjski rep lesketajočimi se črnimi lasmi, v katere je bil zatak-njen visok glavnik iz želvovine. Tavalji so strašno mršavi Indijci z ven štrlečimi temnimi rebri in tako neverjetno suhimi golimi rokami in nogami, da so bili videti kakor same, z nagubančeno in umazano kožo prevlečene kosti. Nizki in čokati Malajci z rumenkasto-rjavimi obrazi in štrlečimi ličnicami, do pasu goli ali oblečeni v lahke, skoro prozorne dolge halje, niso nikamor hiteli. Počasi so vlačili svoje krošnje z vsakovrstno drobnjavo ali pa čepeli na tleh ob vhodu v svoje trgovine in v vseh jeziki vabili mimoidoče. Evropece si tu srečal malokje. Njih središče je bilo daleč odtod: stanujejo namreč v četrti na Planoti in v ulicah ob Južnem in Severnem morju. Tam se res vidijo kakor iz Londona preneseni prostori.

Še asfalt, po katerem tam postopa množica, je vedno moker kakor od londonskega vsakdanjega dežja. Množica sama se od one v Londonu razlikuje edino po tem, da so tu vsi od glave do petá belo oblečeni ter imajo bele čelade na glavi: brez njih bi v Singapuru slednji Evropec brez dvoma postal žrtev solnčarice!

Skoro vsaka hiša, mimo katere je šel Rahmanov, je vsebovala kake veseliske prostore, ki so bili različni: boljši ali preprosti, po nadstropju, kjer so se nahajali. Iz enih, živo žarečih oken so uhajali opotikljivi glasovi foks-trotov in drugih modernih plesov. Iz drugih, bolj medlo razsvetljenih, pa so se slišali votli akordi in so zavijali nosljajajoči glasovi neskončno otožno pesem. Tu je bilo na razpolago veselje po evropskem ali tudi po azijskem okusu. Edino razliko je tvorilo število meksi-kanskih dolarjev, ki jih je bilo plačati za vstop.